

BOERIN NEEKE VAN ZWOL

“Graag tussen de koeien”

NEEKE VAN ZWOL (31) IS BOERIN OP DE GÈSKIEKER, EEN BEZOEKBOERDERIJ MET MELK- EN VLEESKOEIEN OP KINNUM. NEEKE NAM HET BEDRIJF OVER VAN HAAR VADER. EEN LOGISCHE KEUZE, NEEKE WILDE ALTIJD AL ‘BOER’ WORDEN. DE GÈSKIEKER IS ONLANGS OMGESCHAKELD NAAR EEN BIOLOGISCHE BEDRIJFSVOERING. NEEKE’S FAMILIE BOERT AL GENERATIES LANG OP KINNUM. NEEKE’S VADER LEERDE HAAR MELKEN TOEN ZE 11 JAAR WAS. EN NOG ALTIJD MELKT ZE HAAR KOEIEN IN DIEZELFDE STAL. “DIT IS DE PLEK VAN MIJN JEUGD”, VERTELT NEEKE. “ER LOPEN NU NOG STEEDS DOCHTERS ROND VAN DE KOEIEN DIE MIJN VADER MOLK.”

Voorlichting aan bezoekers

“Omdat ik het bedrijf van mijn vader wilde overnemen, koos ik voor de Hoge Landbouwschool. Daar leerde ik dat een zwangere koe moet bewegen. Daarom bouwden we in 2009 een nieuwe, ruimere stal naast het ouderlijk huis waarin ik nu woon met mijn gezin.” In de stal creëerden Neeke en haar man René een ontvangstruimte van waaruit bezoekers uitzicht hebben op de stallen. Neeke: “Daar vertel ik graag het verhaal over ons bedrijf. Dat blijkt vaak anders te zijn dan mensen in eerste instantie verwachtten. Hun beeld is toch vaak gebaseerd op verhalen in de media.”

Sinds 2008 werkt Neeke in de maatschap van haar vader. Toen die 2015 overleed, nam ze het bedrijf over. In 2017 kwam haar man René (49) in de maatschap. “We hadden al zoontje Piet uit 2014 en toen ik in 2016 opnieuw zwanger werd van Nel, besloten we dat het beter was als René zijn vaste baan opgaf. De hele dag samen zijn is wennen, maar de taken zijn goed verdeeld.” Neeke zorgt voor de koeien en melkt, terwijl René de camping en de boerderijwinkel naast de stal runt. Melken doet hij als Neeke eens wil uitslapen of ziek is.

Zorgen voor de weidevogels

De Gèskieker is sinds 2017 volledig biologisch. Biologische landbouw is belangrijk voor Terschelling. Neeke: “Vanwege de aanwezigheid van de vele weidevogels doen we aan nestbescherming en maaien we later

op percelen waar veel weidevogels broeden. Niet eind mei, maar half juni. In het voorjaar en najaar houdt het waterschap het waterpeil in de gaten. In die graslanden mag het niet te droog zijn, omdat de vogels er anders niet kunnen foerageren. Maar ook weer niet te nat, want dan kunnen we er niet maaïen.”

Sommige boeren laten grasland uit liefde voor de vogels onder water lopen zodat vogels er kunnen badderen en foerageren. Ook Neeke doet graag wat

meer voor de vogels. “We bemesten het land niet met kunstmest. Want dat is funest voor de kruiden en bloemen en voor de insecten waarvan de weidevogels afhankelijk zijn. Dat betekent minder gras voor de koeien. Gelukkig worden we financieel voor het weidevogelbeheer gecompenseerd door de provincie. De Vogelbescherming en de Postcodeloterij helpen en stimuleren ons daarnaast bij een natuurvriendelijke bedrijfsvoering.” Graag tussen de koeien

Op Terschelling zit je dicht bij het dorp. “De nadelen van zo dichtbij de bebouwde kom is dat uitbreiden lastig is, omdat je bent omringd door huizen en natuurgebied. Maar groter worden is toch niet mijn ambitie. Je moet dan anderen voor je laten werken terwijl ik liever zelf tussen de koeien sta in plaats van dat ik mensen aanstuur.” Ook hebben boeren op Terschelling hogere kosten. “Een strostal zoals wij die hier hebben, kost meer dan aan de wal. Stro hebben we hier namelijk niet, het wordt speciaal met de boot aangevoerd.”

Het liefst op Terschelling

Toch houdt Neeke ervan boer te zijn op Terschelling. “Het is gezellig door de aanloop van toeristen, maar ook vanwege de samenwerking met andere ondernemers. Ik lever sinds kort mijn melk aan de plaatselijke biologische kaasmakerij. Zo maken we samen een lokaal product. Ik zou nergens liever werken dan op Terschelling.” **Meer informatie over de boerderij van Neeke lees je op: www.geskieker.nl**

“

Zo maken we samen een lokaal product. Ik zou nergens liever werken dan op Terschelling.”

“

Ik doe wat ik leuk vind,
het is mijn passie.”

“Ik doe waar mijn hart ligt”

WIETSE VAN DEELEN WIST AL DAT HIJ BOER WILDE WORDEN TOEN HIJ ZES JAAR OUD WAS. NU HEEFT HIJ DRIEHONDERD SCHAPEN EN ZESTIG HEREFORD RUNDEREN VERSPREID OVER TERSCHELLING. “BOER ZIJN OP TERSCHELLING IS EEN UITDAGING, MAAR IK KAN ME GEEN EILAND ZONDER BOEREN VOORSTELLEN.” ZIJN HART LIGT BIJ ZIJN DIEREN MAAR OOK BIJ ZIJN FAMILIE. WANT TOEN HIJ OP 21-JARIGE LEEFTIJD NAAR NIEUW-ZEELAND VERTROK, WILDE HIJ NA EEN JAAR WEER TERUG NAAR TERSCHELLING.

“Ik miste mijn familie en het eiland. Maar boer zijn in Nieuw-Zeeland is ook anders dan dat ik het op Terschelling gewend was. In Nieuw-Zeeland werkte ik met 650 koeien, alles is er veel grootschaliger. Hierdoor is er minder tijd voor het welzijn van het individuele dier. Zo wilde ik het niet.”

Kleinschalige landbouw

Wietse (41) keerde terug en moest bij nul beginnen. Zijn ouders waren geen boer en hij nam dus geen boerenbedrijf over. In 2001 kwamen de eerste Swifter schapen. Inmiddels heeft Wietse er 300. Hij wil groeien, maar op verantwoorde wijze. “Als je te intensief wordt, is er meer kans op ziekten. Te groot worden kan hier trouwens niet door de ruimtebeperking en de wet- en regelgeving rond de bebouwde kom en natuurgebieden. Terschellinger landbouw zal altijd relatief kleinschalig blijven.”

Lammeren naar de wal

Wietse werkt zonder bestrijdingsmiddelen of kunstmest en de dieren hebben alle ruimte en rust om te groeien. Toch mag hij zich niet ecologisch noemen. “Dan moet ik een keurmerk aanvragen, een administratie bijhouden en SKAL-controle laten uitvoeren, dat maakt het nu te kostbaar. Boeren op Terschelling is al duurder. De grond is hier schaars en dus aan de prijs. Ook andere kosten zijn hoog: transport van stro, ruwvoer, bouwmaterialen en dieren. De laatste laat ik liever op het eiland – de koeien worden allemaal op Terschelling geslacht. Voor de lammeren is er onvoldoende afzet op het eiland, dus gaat een deel naar de wal.”

Respect voor natuur en dierenwelzijn
Niet alle boeren op Terschelling werken hetzelfde, maar dat heeft ook zijn charme,

vertelt Wietse. “Wij houden onze dieren extensief omdat we waarde hechten aan natuur en dierenwelzijn. Maar we laten onze schapen naweiden op zowel biologische als niet-biologische grond van collegaboeren.”

Hij heeft een goede verstandhouding met de andere boeren en pleit voor samenwerking. “Natuurlijk blijf je een individuele ondernemer, maar door samen te werken en bijvoorbeeld collectief stro in te kopen, wordt dit goedkoper.” Wietse laat zijn koeien lopen in gebieden van Staatsbosbeheer en zou dit graag uitbreiden. Hiervan profiteert zowel de boer als de natuur.

Open polder

Het evenwicht tussen natuur en boeren is dynamisch, ze hebben elkaar nodig. Terschelling is een laatste stukje Nederland waar nog het oud-Hollandse poldermodel wordt gehanteerd. De boerderijen liggen hier dicht bij de dorpen en komen niet de polder in waardoor die een hoge natuurwaarde heeft. Die rijke natuur straalt af op je product. Wij verkopen hier streekproducten die worden geproduceerd met zorg voor de omgeving en dat spreekt veel mensen aan.”

Wietse is een gelukkige boer. “Ik doe wat ik leuk vind, het is mijn passie.” Binnenkort komt ook zijn vriendin Laura (29) in de onderneming. Zij is dierenarts en komt oorspronkelijk van de wal. “Terschelling is een mooie plek om te ondernemen en te wonen. Hier moet je roeien met de riemen die je hebt. Dat prikkelt de ondernemerslust. Bovendien maken we een streekproduct waardoor je meer binding hebt met de hele keten. En dat geeft voldoening.” **Meer informatie over de boerderij van Wietse lees je op: www.kuddevantereschelling.nl**

“Wij zijn als boer het visitekaartje”

TUSSEN DE VOOR TERSCHELLING TYPENDE ELZEN STAAT EEN OUDE BOERDERIJ. RONDOM LOPEN SCHAPEN, EENDEN EN KIPPEN EN ACHTER HET HUIS DOEMEN ZEVEN PUNTEN OP VAN TENTEN VOOR TOERISTEN. HET IS DE ZEEKRAAL, DE BIOLOGISCHE SCHAPENHOUDERIJ VAN GERBEN EN JOLANDA BAKKER, RESPECTIEVELIJK 52 EN 47 JAAR. OP DEZE PITTORESKE BOERDERIJ IN OOSTEREND LOPEN DE MELKSCHAPEN HET HELE JAAR IN KRUIDENRIJKE PERCELEN EN KOMEN ZE TWEE KEER PER DAG IN DE STAL OM GEMOLKEN TE WORDEN. VAN DE MELK MAAKT HET ECHTPAAR DIVERSE HARDE EN ZACHTE SCHAPENKAZEN, ROMIG IJS IN EILANDER SMAKEN ALS CRANBERRY EN DUINDOORN, ZEEP EN HANDCRÈME.

Boerderij oude stijl

Schijn bedriegt, want de boerderij is uit 1954, niet zo heel oud. Maar het is één van de laatste boerderijen op Terschelling die nog in oude stijl is gebouwd. Met een houten bintwerk gemaakt van hout dat is gevonden op het strand.

Gerben is er geboren en getogen. Zijn vader hield er eerst melkkoeien en later vleeskoeien. Zelf volgde Gerben een landbouwopleiding. Na twee jaar werken op een boerderij in de Verenigde Staten, besloot hij als duiker te gaan werken in de Noordzee.

Omschakelen naar biologisch

Na 15 jaar kwam de landbouw weer in beeld. “Mijn vader had toen vleeskoeien. Daar wilde ik niet mee verder, omdat het te grote investeringen vergden in een nieuwe schuur en nieuwe koeien. Toen hebben Jolanda en ik gekozen voor melkschapen, een nicheproduct.”

Maar eerst werd de schuur verbouwd in een periode van twee jaar. In diezelfde periode werd het grasland biologisch en kochten ze melkschapen – er grazen nu 250 melkschapen en 100 lammeren -. Toen de verbouwing in 2004 achter de rug was, gingen ze melken en kaasmaaken.

“We volgden een cursus kaas maken, die een week duurde”, vertelt Jolanda. “Met vallen en opstaan hebben we het vak geleerd. Er is weinig informatie over het maken van schapenkaas, dus veel moesten we zelf uitzoeken. Langzaam maar zeker werd ons product beter.”

Veel bekijks op de boerderij

De kazen van De Zeekraal stonden al snel te boek als de betere kazen. Inmiddels worden de kazen wereldwijd verkocht. Dat levert het stel leuke contacten op. “Buitenlandse medewerkers van kaaswinkels mogen hier een paar dagen meelopen om te kunnen vertellen over ons product. Ook klanten van over de hele wereld komen even langs als ze toch op Terschelling zijn.”

Zelf reizen Jolanda en Gerben ook regelmatig door Europa om hun kazen te presenteren op beurzen. “In de eerste jaren moesten we nog moeite doen om ons product te verkopen, nu komen we eigenlijk altijd tekort.”

De klanten en toeristen mogen vrijelijk rondlopen op het bedrijf, ook tijdens het melken. “Soms heb ik wel 50 mensen om me heen staan, de schapen zijn inmiddels overal aan gewend”, vertelt Gerben. Hij en zijn vrouw kozen er bewust voor gasten en stagiaires te ontvangen. “Wij steken ook iets op van de stagiaires. De buitenlandse vrijwilligers brengen een beetje buitenlandgevoel naar de boerderij. Voor onze zoons vinden wij het een verrijking om zoveel mensen te leren kennen.”

Door ook toeristen te ontvangen, kan Gerben zijn ondernemersrisico spreiden. Bovendien compenseren de inkomsten uit toerisme de hogere kosten een beetje. Want net als andere boeren betaalt Gerben meer dan boeren aan de wal voor onder meer stro en bouwmaterialen, die met de boot moeten worden aangevoerd.

“Een nadeel van Terschelling is dat ik nu beperkter ben in het verbouwen van eigen voer. Akkerbouw is echter niet makkelijk op het eiland. Het kruidenrijke grasland wat we nu hebben past wel goed bij ons bedrijf; goed voor weidevogels en goed voor de smaak van de kaas.”

Boer als visitekaartje

Volgens Gerben moet je als boer op Terschelling leren leven met de omstandigheden die er zijn. Zo is uitbreiden niet gemakkelijk en hoort weidevogelbeheer er gewoon bij. Maar door zo te boeren trek je ook toeristen, want die komen voor de rust en een divers landschap. Agrarisch natuurbeheer is de identiteit van Terschelling en wij zijn als boer het visitekaartje.” **Meer informatie over de boerderij van Gerben en Jolanda lees je op: www.dezeekraal.nl**

“

In de eerste jaren moesten we nog moeite doen om ons product te verkopen, nu komen we eigenlijk altijd tekort.”

